

Program zdrowotny Gminy Sulmierzyce na 2017 r. pn. „Szczepienia ochronne przeciw grypie”

§ 1. Uzasadnienie celowości wdrożenia programu

1. Opis problemu zdrowotnego.

Grypa to ostre wirusowe zakażenie górnych dróg oddechowych, wywoływane przez wirusy grypy. Przyczyną corocznych, sezonowych wzrostów zachorowań na grypę w okresie jesienno - zimowym są wirusy grypy typu A i B.

Grypa powoduje zachorowania w każdej grupie wiekowej (Światowa Organizacja Zdrowia szacuje, że rocznie dotyczyć może 5% - 10% dorosłych i 20% - 30% dzieci). Na całym świecie, szacuje się, że corocznie zachorowania na grypę są przyczyną około 3 do 5 milionów przypadków ciężkich powikłań pogrypowych, a około 250 000 do 500 000 zgonów, równocześnie jednak dostępne są skuteczne szczepienia ochronne przeciw grypie.

W Polsce sezon wzmożonych zachorowań na grypę trwa od października do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem. Rejestruje się wtedy od kilkuset do kilku milionów zachorowań na grypę i choroby grypopodobne.

Grypa przenosi się z osoby na osobę drogą kropelkową podczas kichania, kaszlu lub w wyniku bezpośredniego kontaktu ze świeżą wydzieliną z dróg oddechowych zakażonych osób. Objawy grypy są niecharakterystyczne, lecz najczęstsze dotyczą nagłego występowania:

- objawów ogólnych - wysokiej gorączki, dreszczy, bólów mięśni, bólów głowy, uczucia rozbicia i osłabienia, złego ogólnego samopoczucia;
- objawów ze strony układu oddechowego - suchego kaszlu, bólu gardła i kataru (zwykle o niedużym nasileniu).

U małych dzieci obraz kliniczny może być całkowicie niecharakterystyczny - obejmować zmienione zachowanie dziecka, senność lub rozdrażnienie, brak apetytu, wymioty.

Choroba zwykle ustępuje samoistnie po 3-7 dniach, ale kaszel, zmęczenie i uczucie rozbicia mogą się utrzymywać do ok. 2 tyg. Najczęstsze powikłania grypy to zapalenia ucha środkowego oraz angina paciorkowcowa. Grypa może prowadzić również do ciężkich powikłań i hospitalizacji - najczęstsze to zapalenie płuc, do rzadszych należą zapalenie mięśnia sercowego, mózgu i opon mózgowych i inne, które zdarzają się u dzieci poniżej 2 roku życia, dorosłych w wieku 65 lat lub starszych, kobiet w ciąży oraz osób przewlekle chorych. Śmiertelność grypy sezonowej wynosi 0,1-0,5% (tzn. umiera 1-5 na 1000 osób, które zachorowały), przy czym 90% zgonów występuje u osób po 60 r.ż.

Należy jednak podkreślić, iż najskuteczniejszą metodą uniknięcia zachorowania i związanych z nim powikłań jest profilaktyka pod postacią corocznego szczepienia poprzedzającego sezon zachorowań na grypę. W Polsce dostępne są (na receptę) szczepionki przeciwko grypie produkowane przez kilka firm. Ich skład jest zgodny z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia i obejmuje 3 szczepy wirusa, krążące w danym sezonie.

Bezpieczne i skuteczne szczepionki są dostępne i stosowane od ponad 60 lat. Wśród zdrowych osób dorosłych, szczepionka przeciw grypie może zapewnić odpowiednią ochronę. Jednak wśród osób starszych, szczepionka przeciw grypie może być mniej skuteczna w zapobieganiu chorobie, ale może zmniejszyć nasilenie objawów choroby oraz częstości występowania powikłań i zgonów.

W Polsce coroczne szczepienia są zalecane przez ekspertów wszystkim osobom powyżej 6 miesiąca życia, a w szczególności:

- osobom chorym na choroby przewlekłe;
- zdrowym dzieciom w wieku od 6 miesiąca życia do 18 roku
- osobom w wieku powyżej 55 lat;
- pracownikom ochrony zdrowia oraz placówek zapewniających opiekę osobom chorym i niepełnosprawnym;
- pracownikom wykonującym zawody wymagające ciągłego kontaktu z ludźmi.

Kwalifikację osoby do szczepienia przeprowadza lekarz, a samo szczepienie może być wykonywane wyłącznie przez lekarza lub pielęgniarkę. Ze względu na zmienność antygenową grypy konieczne jest coroczne ponawianie szczepienia, aby chronić się przed nowymi szczepami wirusa. Osoby, u których występuje jeden lub więcej z opisanych objawów takich jak gorączka, bóle głowy, bóle mięśni, ból gardła, katar, dreszcze, poczucie ogólnego rozbicia - mogą być chore na grypę.

W celu zapobieżenia zachorowaniu i dalszemu szerzeniu się grypy sezonowej zaleca się:

1. Regularne, coroczne szczepienie przeciwko grypie
2. Regularne mycie rąk. Częste mycie rąk wodą i mydłem, a w przypadku, gdy nie jest to możliwe środkiem dezynfekującym na bazie alkoholu, zmniejsza ryzyko zakażenia przenoszonego przez ręce zanieczyszczone wirusami grypy.
3. Unikanie bliskiego kontaktu z osobami chorymi.
4. W przypadku wystąpienia objawów grypowych pozostanie w domu, a gdy konieczne jest przebywania poza domem - unikanie tłumu i masowych zgromadzeń.
5. Zakrywanie ust i nosa podczas kaszlu oraz kichania, najlepiej przy pomocy chusteczki, ewentualnie rękoma, które następnie należy umyć wodą i mydłem lub środkiem dezynfekującym na bazie alkoholu.

Od 3 lat w Polsce odsetek osób szczepiących się przeciwko grypie utrzymuje się na stałym, bardzo niskim poziomie wynoszącym ok. 3,7%. Najlepiej jest przyjąć szczepionkę we wrześniu lub październiku, dzięki czemu będziemy chronieni w całym okresie wzmożonych zachorowań, należy jednak podkreślić, że w późniejszym okresie sezonu nadal warto się szczepić, także wtedy gdy grypę się już przechorowało. Grypa sezonowa jest wywoływana najczęściej przez jeden z 3 dominujących szczepów wirusa i przechorowanie spowodowane jednym typem wirusa nie daje odporności wobec pozostałych szczepów. Tak więc zachorować na grypę można nawet kilka razy w ciągu roku. Szczepionki zawierają natomiast antygeny 3 aktualnie krążących w środowisku szczepów wirusa i chronią przed zachorowaniem, lecz samych zachorowań nie powodują, ponieważ nie zawierają całego wirusa, a jedynie jego wyselekcjonowane fragmenty

*(Opracowano na podstawie danych ogłoszonych przez Główny Inspektorat Sanitarny.
<http://gis.gov.pl/zdrowie/choroby-zakazne/287-grypa-sezonowa>)*

§ 2. Cel główny i cele szczegółowe programu.

1. Cel główny programu

Celem głównym programu jest ograniczenie zachorowalności na grypę oraz wspomaganie organizmu w łagodniejszym znoszeniu choroby.

2. Cele szczegółowe programu:

- 1) uniknięcie zachorowania,
- 2) uniknięcie poważnych powikłań pogrypowych,
- 3) redukcja hospitalizacji,
- 4) znacząca redukcja wizyt ambulatoryjnych,
- 5) ograniczenie przypadków śmierci wśród osób starszych.

§ 3. Sposób realizacji programu

1. Sposób realizacji programu obejmuje:

- 1) przygotowanie kampanii informacyjnej na rzecz promocji programu,
- 2) przeprowadzenie zapisów osób chętnych do udziału w programie (przebadania i zaszczepienia),
- 3) przeprowadzenie szczepienia, w tym:
 - a) konsultacje pielęgniarki,
 - b) badanie lekarskie,
 - c) wykonanie szczepienia przez pielęgniarkę.
- 4) monitorowanie realizacji programu prowadzone przez realizatora,
- 5) prowadzenie rejestru prowadzonych szczepień wraz z potwierdzeniem uczestników programu o dokonanym szczepieniu (dokumentację zabezpieczyć i archiwizować zgodnie z obowiązującymi przepisami).

2. Przedmiot badania obejmuje:

- 1) konsultacje pielęgniarki (przyjęcie danych osobowych osoby zgłaszającej się do zaszczepienia),
- 2) badanie lekarskie kwalifikujące do wykonania szczepienia, poprzedzone wywiadem i udzieleniem instruktażu na temat postępowania w sytuacji złego akceptowania szczepionki przez organizm, (m.in. o niezakaźności wirusów zawartych w szczepionce inaktywowanej oraz o możliwości wystąpienia niepożądanych objawów ze strony układu oddechowego nie mających związku ze szczepieniem).
- 3) zakup szczepionki przeciwko grypie,
- 4) zapewnienie jednorazowego sprzętu medycznego niezbędnego do wykonania szczepień.
- 5) wykonanie szczepienia.

3. Wymagane kwalifikacje personelu medycznego:

- 1) co najmniej 1 lekarz ze specjalizacją z dziedziny medycyny ogólnej, chorób wewnętrznych lub medycyny rodzinnej,
- 2) co najmniej 1 pielęgniarka,
- 3) personel do obsługi organizacji programu: osoba odpowiedzialna za kampanię promocyjną, rejestrację pacjentów prowadzenie bazy danych.

5. Wyposażenie w sprzęt medyczny:

- 1) baza lokalowa do realizacji programu,
- 2) jednorazowy sprzęt medyczny niezbędny do wykonania szczepień,
- 3) system komputerowy z drukarką do gromadzenia, przetwarzania i przekazywania danych.

§ 4. Adresaci programu

1. Programem objęte są osoby zamieszkałe na terenie gminy Sulmierzyce. Pacjenci będą zgłaszać się do programu bez skierowania. Udział w programie jest dobrowolny.

2. Szczepieniem przeciwko grypie w pierwszej kolejności zostaną objęte osoby z grup ryzyka tj. dzieci w 6 – 59 m.ż. oraz osoby starsze powyżej 50 r.ż., ze szczególnym uwzględnieniem osób z grup podwyższonego ryzyka o zaniżonej odporności immunologicznej.

3. Gminę Sulmierzyce zamieszkuje ogółem 4 447 mieszkańców (według danych na koniec grudnia 2016r.). Przyjęte w budżecie gminy na ten cel środki finansowe pozwalają na zaszczepienie 285 osób.

§ 5. Czas realizacji programu

1. Program będzie realizowany w okresie od sierpnia 2017r. do grudnia 2017r. :

- 1) Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz promocji programu i zapisów osób chętnych do udziału w programie od 1 sierpnia 2017r. do 31 sierpnia 2017r.
- 2) Kampania informacyjna będzie prowadzona za pomocą: plakatów na terenie sołectw, informacji na stronie internetowej gminy, ogłoszeń słownych w kioskach i tablicach ogłoszeń w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy.
- 3) Materiały informacyjne sporządzone przez realizatora programu powinny zawierać szczegółowe informacje dot. terminu , miejsca realizacji, warunkach udziału w programie, badania kwalifikacyjnego i wykonania szczepienia.
- 4) Motywacja mieszkańców przez lekarzy i personel medyczny – pogadanki dotyczące ryzyka zachorowań i powikłań grypy, analiza szczepionek pod kątem ich skuteczności i bezpieczeństwa.

2. Przeprowadzenie szczepienia od 1 września 2017r. do 15 listopada 2017r.

3. Podsumowanie programu tj. rozliczenie, sporządzenie sprawozdania z realizacji od 16 listopada do 31 grudnia 2017r.

§ 6. Monitoring i ewaluacja

1. Mierniki programu

- 1) liczba osób biorących udział w programie,
- 2) liczba osób u których wykonano szczepienie,
- 3) liczba osób wykluczonych z udziału w programie w wyniku kwalifikującego badania lekarskiego.

2. Sprawozdanie z realizacji programu.

1. Sprawozdanie z realizacji programu winno zawierać:

- 1) opis przebiegu programu z wnioskami oraz opracowanie statystyczne zawierające liczbę osób przebadanych ogółem w programie (z podziałem na płeć) oraz liczbę osób zaszczepionych (z podziałem na płeć).
- 2) analizę mierników programu.
- 3) przedstawienia danych dot. nowych zachorowań na grypę, powikłań pogrypowych, wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych, hospitalizacji z powodu grypy i jej powikłań , populacji o której mowa w § 4 pkt 2.

4) analizę spełnienia oczekiwanych efektów programu.

3. Oczekiwane efekty:

1. Zmniejszenie ilości zachorowań na grypę.
2. Zmniejszenie liczby hospitalizacji z powodu grypy i ich powikłań.
3. Zmniejszenie kosztów medycznych (leczenie grypy, diagnostyka i leczenie powikłań).
4. Zwiększenie świadomości mieszkańców:

- 1) dotyczące zmiany świadomości społecznej w zakresie profilaktyki,
- 2) przekonanie mieszkańców gminy, że szczepienia są najtańszym i najskuteczniejszym sposobem zapobiegania zachorowania na grypę i jej powikłania.

§ 7. Budżet programu

1. Koszty realizacji Programu pokryte zostaną w całości ze środków własnych Gminy Sulmierzyce.

2. Koszt jednostkowy realizacji programu szacuje się na kwotę 84,00 zł. W koszcie jednostkowym uwzględnia się koszty: przeprowadzenia akcji informacyjnej, zakupu szczepionki, zaszczepienia, konsultacji lekarskiej i pielęgniarki.

3. Na realizację programu w budżecie gminy Sulmierzyce na rok 2017r. zabezpieczono środki finansowe w wysokości 24.000,00 zł. W 2016r. w realizowanym przez gminę programie wzięło udział 200 osób. Posiadane środki finansowe pozwalają na objęcie programem 285 pacjentów.

4. W przypadku gdy kwota, o której mowa w pkt. 3 okaże się niewystarczająca gmina zwiększy ilość środków finansowych na realizację niniejszego programu, do kwoty, która pozwoli objąć szczepieniem przeciw grypie wszystkie osoby, które zostaną zakwalifikowane do programu.

§ 8. Realizatorzy programu

Realizatorem programu jest gmina Sulmierzyce. Gmina planuje kontynuację działań profilaktycznych przeciwko grypie w kolejnych latach.